

פרקי התבוננות וחיזוק מתוך שיעוריו של הגאון רבי אהרן שווב שליט"א

להתבונן להתקדם להתרומם!

להתקדם

מאמרים בדרכי ההנהגה ותיקון המידות שנמסרו על סדר הספר הקדוש "תומר דבורה"

"איזה חסיד - המתחסד עם קונו" משמעות הערלה וברית המילה בעבודת ה' [פרק ה חלק ג]

כיצד עושים חסד עם הקב"ה כברית מילה?

בקטע הקודם הרמ"ק ביאר כיצד האדם יכול להתחסד עם בוראו בסיוע בתהליך הלידה. ובו התבאר שכל גילוי אלוקי שיוורד לעולם עובר תהליך של 'לידה' והוצאה לפועל, וביד האדם לסייע ולהקל את 'חבלי הלידה' הללו, על ידי שיקבל מציודו את הגילוי בצורה מושלמת.

בקטע שאחריו, הרמ"ק מבאר כיצד האדם יכול להתחסד עם בוראו בסיוע במילת הערלה:

"שכל איזה צד קלפה וְעָרְלָה המַפְסֵלֵת אֶל הַיְסוּד - יִמּוֹל אֹתָהּ, וְיַדְדֶּף אַחֵר כָּל אֹתָם הַגּוֹרְמִים שֵׁם עָרְלָה וְיַחְזִיזֵם בְּתִשׁוּבָהּ, כַּאֲפֵן שֶׁבְהִיּוֹתוֹ מִלְּאֵת עָרְלַת לִבָּם, גּוֹרֵם שֶׁיְהִיָּה הַצְדִּיק הַגְּלִיּוֹן בְּלִי עָרְלָה. וְיַעֲלֵד בְּחֻזְקָה לְתַקֵּן כָּל הַדְּבָרִים הַגּוֹרְמִים שֵׁם עָרְלָה".

והנה, קל מאוד להבין מהו החסד שאדם עושה עם התינוק כשהוא מל את ערלתו, שכן התינוק אינו יכול להסיר את הערלה בכוחות עצמו, והאדם שמל אותו ומסייע בידו, הרי הוא מכניס אותו לקדושת ישראל ומסלק ממנו את שליטת ה"ס"מ והחיצוניים, וזה בודאי חסד גדול.

אבל מה הכוונה שהאדם "גורם שיהיה הצדיק העליון בלי ערלה"? מה שייך 'ברית מילה' אצל הקב"ה כביכול?

הערלה גורמת שהפעולה תהיה חיצונית

ראשית נבארמה משמעות הערלה אצל האדם, וכיצד הברית מתקנת ומסירה את הפגם הזה -

הערלה הוא אטימה וחסימה שגורמת לאדם להיות מרוכז בטובת עצמו ולא בהשפעה הלאה (ראה רמב"ם מו"ח פ"ח מ"ט בטעם המילה 'למעט התאוה'). הערלה גורמת שהפעולה הגורמת להבאת דור העתיד לעולם תהיה חיצונית - וממילא גם תיחזק בפועל ולד חיצוני, בלי נשמה אלוקית פנימית שהיא עיקר מהות האדם.

תפקיד האדם הוא להביא אור אלוקי נוסף לעולם, וכדי להביא ילדים שיהיו בעלי נשמה אלוקית וימשיכו את ההארה האלוקית בעולם, צריכה להיות פעולה פנימית ורוחנית. ולכן כאשר ישנו רק מעשה חיצוני, נוצרים ולדות שהם רק 'כלים חיצוניים' - כמו בעלי החיים שגם הם מולידים ולדות חיצוניים בלי שום פנימיות ונשמה.

התיקון למציאות הערלה הוא עריכת 'ברית מילה' שבה מסירים את הערלה, ועניינה הוא שינוי למצב המתוקן שבו האדם מרוכז בתפקידו הרוחני להשפיע החוצה ולהמשיך את הוצאת הגילוי האלוקי לפועל, ולא בטובה ובהנאה העצמית שלו.

חז"ל קבעו שגוי נקרא במהותו 'ערל' אף אם יעשה ברית מילה (נדרים לא). הסיבה לכך היא, מפני שגוי בעצם 'מהותו אינו מסוגל להתעלם מהמקום התאורטי שלו, ולהיות מרוכז רק בהשפעה החוצה.

התבוננות מעמיקה ומחזקת במוסרי הפרשה

להתבונן

"בת היתה לאברהם ו'פפל' שמה" מהי דרך ההשפעה של הקב"ה על העולם?

כאן אנו לומדים ידיעה נוספת - שכפי שה'בת' ניתנה לאברהם אבינו, כך ה'בן' ניתן ליעקב אבינו. משמעות הדברים היא, שאברהם אבינו מחובר לבחינת 'שכינה', ויעקב אבינו מחובר לבחינת 'קודשא בריך הוא'.

ועדיין לא זכינו להבין את תוכן הדברים כלל: מה פשר המערכת שנקראת 'קודשא בריך הוא ושכינתיה'? ומה השייכות של יעקב לקוב"ה, ושל אברהם לשכינה.

מהי חלוקת העבודה בין זכר לנקבה?

בנוסף, יש להבין, מדוע אי אפשר שקודשא בריך הוא ישפיע את השפע אל העולם בצורה ישירה? מדוע נדרש התיווך של השכינה בין הקב"ה לבני העולם?!

ובדומה לכך יש לשאול על מאמר חז"ל (ב"ב עד):

כל מה שבא הקדוש ברוך הוא בעולמו - זכר ונקבה בראם.

מדוע זה נדרש? מדוע הקב"ה לא עשה שהזכר לבדו יפעל בעולם?

מדוע יש צורך במידת המלכות?

בספר "שערי אורה" מתבאר, כי השכינה נקראת גם בתואר "מלכות". והיא המידה העשירית מתוך עשרת הספירות.

ויש להתבונן:

מדוע נצרכת המידה הזו של ה'מלכות'? והרי יש תשעה מידות למעלה ממנה שלכל אחת מהם יש הנהגה מסוימת ושפע ייחודי שנשפע ממנה. ואם כן, מה מוסיפה ה'מלכות' האחרונה?

ובפרט שבכתבי האריז"ל מבואר שהמלכות "לית לה מגרמה כלום". כלומר, אין לה גוון מסויים שהיא משפיעה על ההארה האלוקית, אלא כל מהותה להיות כלי לקבל את השפע הבא ממקורות עליונים ממנה - ולהעבירו אל התחתונים.

אך אם אנו המקבלים בסופו של דבר, לשם מה נדרש המעבר דרך מידת ה'מלכות'?

כל השפעה במקורה מרוכזת, והפירוט נעשה כשיורדת מטה

נאמר יסוד גדול:

בדרכי ההשתלשלות של השפע הרוחני, ככל שהדבר גבוה ורוחני יותר, כך הוא מרוכז ו'דחוס' יותר. וככל שהוא יורד מטה ומתגשם, כך הוא נעשה מפורט יותר ויותר.

נמחיש זאת בדוגמא מהשגתינו בלימוד התורה:

אדם שלומד סוגיא, בתחילה מתעוררות לו קושיות והוא עדיין אינו משיג את הבנתה על בוריה.

רק לאחר 'גיעה' רבה, הוא זוכה ל'מציאה'. ולפתע הוא מרגיש שהבנה כל שהיא מצנצנת לו במח, והנה... זה מה שיסדר את כל הקשיים!

בת היתה לאברהם וכל שמה

כשהתורה מסיימת לעסוק בענייניו של אברהם אבינו ומתחילה לעסוק בתולדות יצחק בנו, נאמר בפסוק שנראה כמסכם וחותם את מסע חייו (כד, א):

וְאֶבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, וְהוּא בָרַךְ אֶת אֶבְרָהָם בְּכָל פְּשׁוּטוֹ שֶׁל הַפְּסוּק הוּא שֶׁאֲבָרָהּ אֲבִינוּ בִּאֲחֵרִית יָמָיו הִגִּיעַ לְשִׁלְמוֹת גְּשֵׁמִית וְרוּחֵנִית, וְהִיא מְבוֹרָךְ בְּכָל דָּבָר אֲפֹשְׁרִי - בְּעוֹשֵׁר, בְּבָנִים, בְּאֵרִיכוֹת יָמִים וּבִכְבוֹד. לֹא חָסַר דָּבָר.

אולם חז"ל פירשו את דברי הכתוב באופן אחר (ב"ב יז): אחרים אומרים: בת היתה לו לאברהם וכל שמה. ותמוה, איך ניתן להסית את הפשטות שאברהם היה מבורך בכל דבר טוב, לברכה נקודתית על לידת בת?!

וגם, מה המשמעות לכך שאותה בת נקראה בשם "פפל"?

מה תוכן המידה 'כל' של הקב"ה?

מבאר הרמב"ן:

'אחרים' חידשו בפירוש הכתוב הזה ענין עמוק מאד, ודרשו בזה סוד מסודות התורה, ואמרו כי "בכל" תרמוז על ענין גדול.

והוא, שיש להקב"ה מידה תקרא "כל", מפני שהיא יסוד הכל... ומידה אחרת תיקרא "בת" נאצלת ממנה, ובה הוא מנהיג את הכל.

והמידה הזאת היתה לאברהם כתב, כי הוא איש החסד ויתנהג בזו.

סיכום דבריו הקדושים: יש לקב"ה מידה שנקראת 'כל' שממנה נשפע כל סוג של שפע לעולם, ויש מידה נוספת שנקראת 'בת' שהיא מחוברת ויונקת ממידת 'כל'. וזו היא ה'בת' שנקראה 'בכל' שזכה לה אברהם אבינו.

ומסיים הרמב"ן - הסיבה שאברהם זכה להשיג את המידה הזו, היות "כי הוא איש החסד".

כמוכן, הדברים סתומים וחתומים. מהי המידה 'כל' ומהי המידה 'בת'? ומה הקשר בין ה'בת' הזו לעשיית החסד של אברהם אבינו?

מה עניינם של 'קודשא בריך הוא' ו'שכינתיה'?

ידוע שסדר ההשפעה של הקב"ה לעולם עובר דרך מערכת השפעה של 'קודשא בריך הוא' ו'שכינתיה'. ה'קודשא בריך הוא' הוא המשפיע, וה'שכינתיה' היא המקבלת.

שני המידות שהזכיר הרמב"ן, הם אותם שני חלקים. - 'כל' כנגד קודשא בריך הוא, ו'בת' כנגד שכינתיה. וכמו שמפורש בזוהר הקדוש (ח"ב פה): "בת היתה לו לאברהם אבינו - היא שכינתא".

במקום אחר הזוהר הקדוש מפרט יותר (ח"א ריח):

תְּרֵין בְּגִין אֵית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד דְּכֵר וְחַד נֻקְבָּא. דְּכֵר, יְהִיבָה לְיַעֲקֹב... בַּת, יְהִיבָה לְאַבְרָהָם.

תְּרֵין בְּגִין אֵית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד דְּכֵר וְחַד נֻקְבָּא. דְּכֵר, יְהִיבָה לְיַעֲקֹב... בַּת, יְהִיבָה לְאַבְרָהָם.

תְּרֵין בְּגִין אֵית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד דְּכֵר וְחַד נֻקְבָּא. דְּכֵר, יְהִיבָה לְיַעֲקֹב... בַּת, יְהִיבָה לְאַבְרָהָם.

תְּרֵין בְּגִין אֵית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד דְּכֵר וְחַד נֻקְבָּא. דְּכֵר, יְהִיבָה לְיַעֲקֹב... בַּת, יְהִיבָה לְאַבְרָהָם.

תְּרֵין בְּגִין אֵית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד דְּכֵר וְחַד נֻקְבָּא. דְּכֵר, יְהִיבָה לְיַעֲקֹב... בַּת, יְהִיבָה לְאַבְרָהָם.

תְּרֵין בְּגִין אֵית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַד דְּכֵר וְחַד נֻקְבָּא. דְּכֵר, יְהִיבָה לְיַעֲקֹב... בַּת, יְהִיבָה לְאַבְרָהָם.

וכן אמרו (עירובין ט. ט): "הבא על הגויה נמשכה ערלתו", כלומר, במה שהוא העביר את ההשפעות האלוקיות שניתנו לו - לגוף שאינו כלי ראוי עבורם, הוא הוכיח שמדובר מבחינתו בפעולה חיצונית בלבד, ובזה הוא הופך את עצמו ל'ערל' בערלה ששום מוהל לא יכול להסיר ממנו... אלא רק הוא בעצמו על ידי תשובה.

כשיש חסרון כלי קיבול, גם הארה חזקה לא תועיל

הערלה וברית המילה קיימים כביכול גם בתהליך הגילוי של האור האלוקי, ונבאר -

חז"ל אומרים (הגיגה יב. ב): "אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון - אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו", אבל "ראוהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו לצדיקים לעתיד לבא".

ויש להבין: מדוע מציאות הרשעים היא סיבה שהקב"ה יסתיר את האור הגנוז, והרי 'אור הגנוז' הוא אור האמת של הקב"ה, ואם כן, אדרבה, לכאורה הרשעים עצמם יפסיקו להיות רשעים כשתהיה להם חשיפה לגילוי העצום שיש באור הרוחני הזה!

אולם למדנו מכאן יסוד גדול: הרשעים יכולים להיחשף לאמת הברורה ועדיין להישאר רשעים! ולכן גילוי אור הגנוז לרשעים לא היה גורם להם להשתנות במאומה, ולא נותרה ברירה אלא לגנוז אותם.

הסיבה שהרשעים אינם מושפעים גם מגילוי ברור של האמת, היא משום שהם לא רוצים לצאת מאזור הנוחות שלהם, והאמת דורשת מהם מאמץ ושינוי באורח החיים. ה'נגיעה' הזו גורמת להם להתעלם לאמרי מהאמת שנחשפו אליה, או לפרש אותה באופן שלא יחייב אותם לשנות משהו בחייהם.

נמצא, שאם האור האלוקי מגיע לאדם שאינו מוכן ואין לו מבט פנימי, הוא עלול להתעלם ממנו או לפרש אותו בצורה חיצונית ושגויה, ויתברר שהוא ירד לעולם לחינם ולבטלה ח"ו.

ולכן אנו צריכים לעשות חסד גדול עם הקב"ה ולמול את הערלה: שמסתירה את הגילוי האלוקי - וזאת באמצעות רכישת מבט פנימי שחותר לראות את הגילוי האלוקי שיש בכל פרט במציאות.

דוגמא מלימוד התורה

לדוגמא, בשעות העיסוק בלימוד תורה - שהוא אחד הדרכים המרכזיות לקבל את הגילוי האלוקי, עלינו 'למול' את 'הערלה' שהיא התפיסה החיצונית שלנו, ולרכוש מבט פנימי וזך שבוחן את המסר המסתתר מעבר למילים החיצוניות הכתובות. לא להישאר בשטחיות - בתפיסת הכלי החיצוני, אלא לחפש את האור הפנימי שמסתתר בתוכו.

בנוסף, המטרה של לימוד התורה היא לא רק הידיעה החיצונית של מה שכתוב, אלא בעיקר הספיגה של הדברים לתוך פנימיות האדם והשינוי שנעשה באורח חייו על פיהם, וזה מהותה של התורה - כמו שאמרו חכמים (איכ"ר א. י) "תורה בגויים אל תאמין", והרי ודאי שגם הגויים יכולים לקרוא ולהבין 'תורה מבוארת לעם', אלא שהם לא יכולים להתחבר בהגיון העצמי שלהם לדברי התורה וממילא גם אינם יכולים לספוג את התובנות של התורה לתוך עצמם.

את התפקיד של ההתחברות להגיון האלוקי הטמון בתורה, וכתוצאה מזה - הספיגה של הדברים לתוככי האישי, אי אפשר לבצע בצורה טכנית וחיצונית, אלא רק על ידי התקדשות והודחכות, וכמו שמבקשים בתפילה "קדשינו במצותיך - ותן חלקינו בתורתך", רק על ידי ההתקדשות במצוות ניתן להתחבר להגיון האלוקי ולהפנים אותו לתוך הנפש. ולכן קנין אמת בתורה יכול להיות רק אחרי שמים ומסירים את הערלה של התפיסה החיצונית

הוא לוקח מספר רגעים לעצמו, ולאחר מחשבות רבות הלך ושוב, הוא מגיע למסקנה שאכן, ההבנה הזו נכונה ונפלאה, והיא הפשט האמיתי בסוגיא! בשלב הבא, הוא ניגש להעלות את הדברים על הכתב, והוא מפרט את כל הנקודות בסוגיא שההבנה הזו מיישבת. ולפליאתו, זה ממלא כמה דפים, הרבה יותר מהמחשבות שהיו קצרות ומרוכזות יותר.

ובשלב האחרון - הוא ניגש להסביר את הרעיון לתלמידיו, וכעת הוא כבר צריך ממש להאריך ולפרט, ואצל כל תלמיד ותלמיד הוא צריך להתאים את ההסברים לכלי הקליטה הייחודיים שלו.

נשים לב, שאותו רעיון מבריק שברגע הראשון היה מרוכז בנקודה אחת, עבר תהליך ארוך של התפרטות. תחילה במחשבתו של האדם עצמו, וביתר פירוט כשהעלה את הדברים על הכתב, והשיא - כשניגש להסביר לכל תלמיד ותלמיד על פי יכולת ההשגה שלו.

תכלית הבריאה - 'לאשתמוצע אלוקותך' בהתפרטות

ונהג, מטרת הבריאה היא רצונו של הקב"ה לגלות את אלוקותו בהתפרטות.

וכלשון השל"ה בנוסח התפילה שתיקן:

וּבְרֵאת עוֹלָמְךָ בְּגוֹן לְאִשְׁתַּמוּצֵךְ אֱלוֹהוּתְךָ.

דרכי הגילוי של האלוקות הם בכמה דרכים: באמצעות התורה - שהיא כביכול הגיונו של הקב"ה. באמצעות הבריאה - שכל פרט ממנה עשוי מאור אלוקי מסוים. ובאמצעות הנהגותיו יתברך בתוככי הבריאה.

ראשית הגילוי האלוקי הוא במידת ה'חכמה העליונה'. אבל במקום העליון הזה הגילוי עדיין מרוכז מאוד, ואין בכוח הטמון של בני האדם לתפוס את הרעיון האדיר המומן בו.

לכן, כדי שתהיה לשכל האדם תפיסה בהתגלות האלוקות, מוכרחת להיות ירידה והתפרטות לפי כלי הקיבול של כל אדם ואדם.

ומאחר שיש שישים ריבוא שרשי נשמות בישראל, לכן חכמת התורה שביסודה היא אור אחד מרוכז, צריכה לרדת ולהתפרט לפי כלי הקיבול של כל אדם ואדם, עד שיוצאים ממנה שישים ריבוא אופנים ודרכים.

תפקידה של מידת המלכות - לפרט ולהתאים את השפע למקבלים

זה ענינה של מידת המלכות. היא מקבלת את ההארה המרוכזת מ'קודשא בריך הוא', ומפרטת אותה לפי כל הגוונים של כלי הקיבול הקיימים בבני אדם, ובכך היא מתאימה אותה ליכולת הקליטה של כל אדם ואדם בפרטות.

זה ההבדל בין 'מלך' ל'מלכות'. המלך קובע את הרעיון והאידיאל של הממלכה, וה'מלכות' היא המערכת שמתאימה את האידיאל, לפרקטיקה עממית, כדי שתהיה לעם יכולת להתחבר לדרכו ולרצונו של המלך.

תפקיד הנקבה לפרט את האור המרוכז שמביא הזכר

זה גם חלוקת העבודה בין כל זכר לנקיבה, וכפי שהסביר אליהו הנביא לרבי יוסי (יבמות סג):

אדם מביא חיטין, חיטין כוסס? פשתן, פשתן לובש? - לא נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו?

הזכר מביא חיטים ופשתן, וטמון בהם אין ספור אפשרויות שימוש. אולם עדיין אי אפשר להנות מהם מבלי להתאים אותם לכלי הקיבול של הצרכים להם. תפקיד הנקיבה הוא לפרט את הכח האצור בחיטים ובפשתן, ולהתאים אותם לכל סגנונות כלי הקיבול הקיימים בבית. מהחיטים להכין לחמים, פיתות, עוגות ודייסה. ומהפשתן להכין חולצות וסודרים, חלוקים וחיתולים - לפי הצרכים של כל אחד ואחד מבני הבית. מסיבה זו הקב"ה ברא כל דבר בעולמו 'זכר ונקיבה'. בכל דבר יש שני חלקים - הנקודה המרוכזת, והכח שמפרט אותה בהתאמה לכלים המקבלים.

כיצד אברהם אבינו בנה את מידת המלכות?

לאחר שנתבאר היטב מהותה ותפקידה של מידת ה'מלכות', נותר לנו לבאר - מה השייכות של אברהם אבינו למידה הזו? הרי כידוע הוא היה מרכבה למידת ה'חסד', ואם כן, כיצד הוא שייך למידת ה'מלכות' שהיא מידה שונה ונפרדת ממנה, ושייכת ביסודה למידת ה'דין'!

תפקיד האבא לכנות לכתו את כח וכלי הפעולה

נקדים שאלה נוספת -

ההלכה היא שמעשי ידי הבת שייכים לאביה (ש"ע אבה"ע"ז לו, א). מדוע זה כך?

פירוש הדבר הוא, שלאבא יש תפקיד לְכַנּוֹת את הכוחות וכלי הפעולה של הבת, ורק מכוחו היא יכולה להמשיך ולפעול בהצלחה בהמשך חייה בניגוד לבתה.

ולכן מעשי ידיה בילדותה שייכים לו מעיקר הדין - מפני שהם נוצרו על ידי הכוחות שהוא מעניק לה.

וזה גם היה תפקידו של אברהם אבינו, כפי שיבואר.

יעקב אביו הפעיל את מערכת ההשפעה

נשוב תחילה לדברי הזוהר שיש לקב"ה כביכול שני בנים, זכר ונקיבה - כשיעקב אבינו היה מרכבה לזכר, ואברהם אבינו מרכבה לנקיבה.

פירוש הדבר הוא:

הקב"ה קבע שמערכת ההשפעה האלוקית לא תפעל מבלי שדרי מטה יפעילו אותה. ולאחר 'שני אלפים תוהו', האבות הקדושים הם המרכבה והם המפעילים את מערכת ההשפעה האלוקית בעולם. וזאת בשני שלבים מרכזיים -

יעקב אבינו שהיה 'עמוד התורה' מפעיל את מערכת ההשפעה של הבן הזכר - 'קודשא בריך הוא', באמצעות עסק התורה שהיה שלם בו.

ובמקביל לכך, אברהם אבינו מפעיל את מערכת הקבלה והפעולה של ה'בת' הנקבה - 'שכינתיה', המלכות. וזאת על ידי עשיית חסד וכלל מצוות התורה ה'חסד' עניינו השפעה חוצה, וכלל את עשיית כל המצוות].

בניית כלי הקבלה על ידי עשיית המצוות

כיצד מעשי המצוות בונים את הכלי של המלכות? נבאר -

אנו אומרים בתפילה:

קְדַשְׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ - וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ.

בכדי לקבל את חלקנו בתורה, אנו מוכרחים קודם להתקדש באמצעות עשיית המצוות.

פירוש הענין הוא, שעל מנת שתהיה לאדם יכולת להשיג את מעמקי הגילויים האלוקיים הטמונים בתורה, הוא צריך להיות מרום וקדוש. ככל שהוא משעבד את גופו יותר לקיום דבר ה', ומזדכך בקיום המצוות, כך נעשה לו כלי זך ורואי יותר לקליטת דברי התורה.

אברהם אבינו זיכך והעצים את מערכת הקבלה

כפי שכל חידוש תורה שיצא מפי תלמיד מְשֻׁנָּה ומְעֻצָּם את מציאות הארת התורה בעולם (נפח"ח ש"ד פ"ב), כך כל מצוה שנעשית בעולם מְשֻׁנָּה ומחזקת את קדושת העולם, וממילא כלי הקיבול של העולם משתפר ומזדכך עוד ועוד.

ולכן המלכות נקראת 'בת' של אברהם אבינו, מפני שזה תפקידו של האב מול בתו - לבנות את מערכת הפעולה שלה.

נמצא, שאברהם אבינו הפעיל את כלי הקיבול של המלכות באמצעות קיום המצוות, ויעקב אבינו הפעיל את מערכת האהרה של קוב"ה באמצעות עסק התורה.

עבודת הזיקוק האישי בלימוד התורה

חלק ב' - העבודה האישית של כל אדם וכל דור לזקק את הכרעת ההלכה מתוך המ"ט פנים

עניינו של הדגל הוא הגדרה מדויקת של שייכות לתפקיד מסויים.

כל אדם מעוניין להרגיש חלק משמעותי במערכת. כשמזמינים אדם לסייע בפרויקט מסויים, אם לא אומרים לו מה עליו לעשות והוא מסתובב בלי להועיל במשהו מוגדר, אזי הוא מרגיש 'תלוש' וחסר ערך.

כאשר כלל ישראל ראו את המלאכים של כל אחד מהם יש תפקיד מוגדר וברור, כמו שאמרנו חז"ל ש"אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות" (רש"י בראשית יח, ב). התאוו גם כלל ישראל להגיע למצב כזה: שיהיה לכל שבט ושבת תפקיד ברור ומוגדר. ואכן הקב"ה מילא את משאלת ליבם, ונתן לכל שבט סדר מיוחד בעבודת ה' (בספרים ישנה אריכות בענין זה, מהו תפקידו המיוחד של כל שבט, וכיצד זה מקביל לצבע האבן בחושן של אותו שבט, ואכ"מ).

על כך אומר הפסוק: "ודגלו עלי אהבה". ה'דגל' שהוא סימן על התפקיד המיוחד של כל אחד, הוא יוצר את החיבור והאהבה בין ישראל לאביהם שבשמים.

זיקוק אישי של כל אדם המוביל לאהבה וחיבור עצום להקב"ה

כאמור, התפקיד של כל אדם בעולם הוא עבודת הזיקוק של ההלכה מתוך התורה. שכן, הקב"ה נתן את התורה שיש בה מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, ועלינו מוטל התפקיד לזקק את המסקנא הנכונה לפי כל אדם ואדם ולפי כל דור ודור.

זהו ה'דגלו' האישי של כל אדם ואדם. לכל אחד יש את חלקו המיוחד בתורה, והמסקנה שרק הוא יכול להוציא.

על ידי תפקיד זה קונה האדם חיבור אישי לדברי תורה, ונוצרת בקרבו אהבה וקשר מיוחד עם הקב"ה ותורתו. כשאדם זוכה לעמוד ולהשיג את כוונתו של הקב"ה נותן התורה, ביחס אליו בדור בו הוא עומד ובתנאים בהם הוא גדל, נעשה בכך חיבור נפשי עמוק בין האדם לבווראו.

ברגע שהאדם זוכה לכוון לאמיתה של תורה ולהגיע למסקנת ההלכה הנכונה כלפיו - נוצרת אהבה שאין גדולה ממנה.

הדבר דומה לחברותא שלומדים יחד עשר שנים, והגיעו למצב שמכירים את הילוכי המחשבה האחד של השני. עד שאחד אומר לשני 'בודאי תשאל כך וכך', והשני משיב כשברק בעיניו: 'אכן, כיצד ידעת? ...'

זו דרגה של חיבור עמוק שיוצרת אהבה עצומה ביניהם.

הקב"ה נתן לנו את התורה בצורה שהיא תגרום לנו לחיבור עמוק אליו, ותיצור קשר של אהבה עזה בינינו. וזהו ביאור הכתוב "ודגלו עלי אהבה".

להאזנה לשיעור 073.295.13.81
סופר השיעור: *#32465520

הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה // פרק ב, פסוק ד

פסוק זה עוסק בשתיים מתוך ארבעת המתנות שקיבלו ישראל לאחר שהלכו אחרי ה' ואמרו 'נעשה ונשמע' - הלא הם: המשכן, והחלוקה לדגלים. במאמר הקודם תחלנו לבאר את עומקם של המתנות הללו, ופירטנו על התגלות דברי התורה למ"ט פנים, במאמר הנוכחי נמשיך ונלמד על העבודה האישית של כל אדם וכל דור לזקק את הכרעת ההלכה מתוך המ"ט פנים, ובמאמר הבא נלמד על התנאי הנדרש כדי לכוון לאמיתה של תורה, ונשלם את ביאור הפסוק הנוכחי.

ויש להבין:

מדוע הקב"ה ברא את העולם במבנה של דורות אחר דורות, מדוע לא הביא את כולם באותו זמן, וכך תסתיים עבודת התיקון בבת אחת?!

וכי הקב"ה אינו יכול לברוא עולם גדול שיכיל את כולם בבת אחת?

אך הביאור הוא, שחלק מתפקידנו בעולם הוא להשלים סוגי תיקונים שונים בדורות שונים. ואין דור הדומה לחבירו.

לכל דור יש את המציאות הייחודית שלו, והכלים הספציפיים שניתנו לו, ומתוך מצבו המדויק לו הוא צריך להכריע בתורה.

וכדברי הריטב"א, שהקב"ה נתן לחכמי התורה "בכל דור ודור" את הכרעת ההלכה. משום שבכל דור יש תפקיד שונה בעולם ולפי זה השגה אחרת בדברי התורה.

טעם האיסור לכתוב דברים שבעל פה

הגמרא אומרת (גיטין ס):

כתיב: "כתוב לך את הדברים האלה", וכתיב: "כי על פי הדברים האלה", הא כיצד?

דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומן על פה, דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומן בכתב.

ויש להבין: מה הטעם לאותה הלכה שאין לכתוב דברים שבעל פה. אמנם כך למדו חז"ל מן הפסוקים, אך מה טעמה?

אלא, שכאשר כותבים את הכרעת ההלכה, לא נשארת עוד אפשרות לדון בדברים ולהכריעם בצורה שונה. ורצון הקב"ה היה שהתורה תהיה מוכרעת בכל דור לפי אופיו ותפקידו של הדור, על ידי "חכמי התורה שבכל דור ודור".

ומה שלבסוף התירו לכתוב את ההלכה (ראה תמורה יד:), הוא משום שהגיע מצב שאין לנו יכולת לזקק את ההלכה הזאת כראוי, ומשום "עת לעשות לה" עדיף להכריע את ההלכה נכונה באותו הדור שנבחר להעלותה על הכתב, משתשאר לדורות הבאים להכריעה לא נכונה.

הרגלים - הצבת תפקיד מוגדר וברור לכל אחד

הזוהר הקדוש שהבאנו לעיל, מדקדק שכנגד המ"ט פנים בתורה יש מ"ט אותיות בשמות השבטים.

ובזה אנו שבים לבאר מה עניינם של הדגלים שכלל ישראל כל כך התאוו להם -

גילוי והשגת דברי התורה בתהליך שלי שלב אחר שלב

הזוהר הקדוש (ח"ב טו:) משווה את המ"ט פנים שיש בתורה למ"ט ימי העומר ולמ"ט האותיות שבשמות השבטים:

ניתנה תורה במ"ט פנים טמא ובמ"ט פנים טהור. וארבעים ותשע אותיות בשמות השבטים.

וארבעים ותשעה ימים כנגד התורה.

ומכאן נלמד מהי עבודתנו ביחס לברור המ"ט פנים שיש בתורה.

בימי העומר אנו מתקדמים לקראת מתן תורה, שלב אחר שלב. אנו רוכשים עוד ועוד קניינים בדרך אל קבלת התורה בשלימות בחג השבועות.

בכל יום מימי הספירה ישנו חלק בנפש שאנו מתקנים, כפי שנדפס בסידורים: חסד שבחסד חסד שבגבורה וכו'. אנו עובדים על כל השבע מידות: חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, ובכל אחד שבע שבתוכו. שבע כפול שבע.

עבודתנו נעשית בצורה של התקדמות, רוכשים קנין ועוד קנין, עד ההגעה אל היעד.

גם בלימוד התורה ישנו תהליך של התקדמות. ההשגה שלנו בתורה בנויה משלבים על גבי שלבים.

כשאנו צעירים יש לנו תפיסה מסוימת בתורה, וכשאנו מתבגרים ועולים לשיבה אנו רוכשים תפיסה עמוקה יותר. לאחר הנישואין ישנו שינוי נוסף ברמת האחיזה שלנו בדברי התורה, וככל שאנו מתעלים ומתרוממים, כך אותה מסכת שלמדנו בעבר - מושגת לנו ברובד עמוק יותר.

ברור הדבר שמה שלמדנו בשיבה קטנה אינו לבטלה, אלא שהוא רק השלב הראשוני. וככל שאנו מתקדמים בחיים, כך אנו מקבלים מבט עמוק ומקיף יותר.

בכל מהלך החיים אנו פועלים בעבודת ה"מזוקק שבעתיים", ובכל שלב שאנו עוברים, הלימוד שלנו נעשה ברבדים חדשים שלא השגנו קודם.

מדוע ישנם דורות רבים, ולא נבראו כולם באותו דור?

בזה נבין ענין תמוה -

אנו מבחינים בדורות שעברו על עם ישראל שינויים מפליגים מדור לדור: דור דעה, דור הנכנסים לארץ, דור השופטים, בית המקדש הראשון, מלכים שסרו מן הדרך, גלות בבל, בית שני, גלות יון, תנאים אמוראים וכו' וכו'.

בינה יתירה - יסודות התמונה לנשים ובנות הסמינרים על פי ספר "דרך השם" לרמח"ל

בינה יתירה

כיצד להגיע לרצון אמיתי בקיום המצוות

לו יציע לנו אי מי פטור של שעתיים משמירת שבת. בשעתיים אלו נוכל לנסוע לים, לענות לכמה שיחות חשובות או לבשל משהו טוב. האם נרצה את הפטור הזה?

בוודאי שלא!

האם רק הנשמה תסרב להצעה הזו?

לא. אנונו בעצמנו לא נרצה, כלומר גם הגוף והנפש הנמוכה שבתוכנו לא ירצו. הגוף עצמו מרגיש וחווה את ההנאה מהמצווה ומחובר אליה. "אני לא רוצה לדבר בטלפון ולא לנסוע לים ולא לבשל, אני רוצה שבת!"

אני - רוצה - את - השבת!!

זהו היעד! לכן אנו חותרות ושואפות בכל מצוות התורה!

כאשר אין סתירה בין הגוף לנשמה, כאשר המצווה נעשית בחפץ וברצון, כאשר האדם עצמו משתוקק וקָמָה לה, כאשר הגוף מרגיש על ידה שובע ולא זקוק לתענוגות אחרות, זוהי הצלחה!

במאמר הקודם למדנו שכאשר אנו עומדות מול תחושה של חסר אנו עומדות בפני הבחירה הגדולה; באיזה סוג של מילוי נספק לעצמו את הרגיש שאנו מבקשות למלא. האם נבחר לטשטש את הזעקה הפנימית העולה ממנו באמצעות מילוי תאוותני, נמוך ורגעי, או שנבחר במענה רוחני, אמיתי ומחבר.

השבת - כדוגמא

השבת מהווה דוגמא מצוינת לרמות שונות של סיפוק ומילוי שאותה יכול האדם לספק לעצמו ביום קדוש זה. כדי שילדים קטנים יחוו את השבת כיום של תענוג והנאה ויחוו את העונג שעלינו לחוות בה כמו שנאמר "וקראת לשבת עונג", אנו מנעימים להם את השבת בהתאם לגילם. מכינים שקית ממתקים גדולה ומשתדלים לשמר ולייחד אותה רק ליום השבת. כך יש מי שמקפיד לייחד את השתייה המתוקה ליום זה כאשר המניע אינו כלכלי או בריאותי אלא אף ורק הרצון להנעים ולהמתיק בלב הילדים את היום המכובד מכל הימים.

מה קורה לנו כמבוגרים?

גם האדם הבוגר מענג את השבת באמצעות בשר ודגים וכל מיני ממתקים ותענוגות.

צרכי הנפש [ב]
כיצד כוונים דימוי עצמי חיובי - חלק א'

במאמר הקודם התחלנו לבאר את צרכי הנפש הבסיסיים ביותר שכל אדם באשר הוא זקוק להם לצורך שלמות ובריאות נפשו. פתחנו בצורך הראשון של 'דימוי עצמי חיובי' - כלומר, הצורך להרגיש 'משמעותי' ו'רצוי בעולם, והסברנו כיצד כל המידות הרעות שבין אדם לחבירו נובעות מדימוי עצמי שלילי - מכך שהאדם מרגיש מיותר, בלי 'זכות קיום' בעולם, וכמי שלא מעניין ולא תורם כלום לאף אחד, דבר העלול לגרום לו אחת משתי תוצאות השליליות: או עצבות וחוסר מוטיבציה, או דרישה כוחנית לקבל הכרה, גם במחיר פגיעה בזולת.

במאמר זה והבא שאחריי נמשיך לעסוק ב'דימוי עצמי חיובי', ונפרט מהם הדרכים בהם ניתן למלאות את הצורך הנפשי הבסיסי הזה.

המילוי בגיל הילדות באמצעות ההורים

הצורך ב'דימוי עצמי חיובי' קיים באדם מרגע לידתו בעולם. ומכיון שבזמן זה אין לתינוק יכולת להראות את חוכמתו ויכולותיו - ולקבל עבורם משוב חיובי שיחזק את הדימוי העצמי שלו, עשה הקב"ה חסד עם התינוק ונתן לו מתקנות טבעיות שבזכותה כולם אוהבים אותו ומרעיפים עליו חיובקים ונשיקות ודיבורים חמים, וכל אלו מבססים אצלו את הדימוי העצמי ואת ההרגשה שהוא רצוי, אהוב ובהחלט נצרך לעולם.

בהמשך, ככל שהילד גדל, הוא נעשה זקוק למשוב מהותי יותר והכרה בחלק השכלי והרגשי שלו. הוא כבר לא יכול לבנות את הדימוי העצמי על ידי אמירה שהוא מתוק והממוד... אלא נדרשת לו ההגשה שיש לגיטימציה להגשות ולרצונות שלו, ושהוא מצליח וחסכם ובעל יכולת והישגים לימודיים טובים וכדומה.

לאורך גיל הילדות הילד בונה את הדימוי העצמי שלו בעיקר על פי התייחסות ההורים אליו [ובעיקר התייחסות אביו], וזאת מפני שבגיל הזה הוא תלתי בהורים שלו בסיפוק הצרכים הגשמיים, וממילא גם בסיפוק הצרכים הרגשיים. הוא לא מכיר ביכולות של עצמו אלא רק באותם תכונות שקיבלו את ה'אישור' של ההורים. לדוגמא, ילד שההורים משדרים ומראים לו שהם מאמינים ביכולות שלו למצוא פתרונות במצבי התמודדות כלשהם, הוא באמת יאמין בעצמו שאכן יש לו את היכולת הזו, אבל אם לא יאשרו ולא ישרדו שיש לו את היכולת הזו, הוא כלל לא יחשוב על אפשרות כזו, ויישאר חסר אונים בכל התמודדות בלי לנסות להגיע לפתרון בכוחות עצמו.

ומכאן ברורה היא חובתו של כל אבא לבנות לילדיו דימוי עצמי חיובי. ראוי לו להעביר לכל ילד במילים ובלא מילים את התחושה הברורה: אתה משמעותי, אתה אהוב ורצוי, יש לך כלים ייחודים ואין כמוך בעולם.

עלינו לדעת שחלק עיקרי ממה שגורם לילד להיות 'ילד טוב' או הכי חרוץ בכיתה, זה לא היצר הטוב - שעדיין לא נכנס בו עד גיל שלש עשרה (אדרי"ט, טו, ב), אלא גם הצורך ל'רצות את אבא ואמא ולהיות אהוב ורצוי אצלם. יצר ההישרדות דוחק את הילד לעשות מעשים שיוכיחו לאבא ואמא שהוא שווה ויש לו יכולות, ויגרמו להם לתת לו משוב שיבנה את הדימוי העצמי שלו.

בצורה מתוקנת, ככל שעובר הזמן, הילד מקבל שוב ושוב אישורים והבעות אמון בכוחותיו, עד שהוא מתמלא בביטחון עצמי ומתבסס אצלו דימוי עצמי חיובי. וכך הוא מתחיל להיות בטוח בזכות הקיום שלו בעולם, ומאמין ביכולותיו להשיג את מה שהוא רוצה ולהתקדם במסע חייו.

האסון של אהבה מותנית וביקורת תמידית

בשלב זה חשוב להוסיף את הנקודה הבאה - האויב הגדול ביותר של דימוי עצמי חיובי - הוא הביקורת. ישנם אנשים מבוגרים שחיים עשרות שנים בתוך זעם ותסכול, רע להם והם לעולם לא מרגיזים מעצמם, וכשבודקים את העבר שלהם - מתברר שבילדותם הם גדלו תחת ביקורת תמידית.

ילד שכל הזמן מעבירים עליו ביקורת ומעירים לו הערות, נוצר אצלו 'דימוי עצמי שלילי' מובנה בעצם האישיות, תמיד הוא עסוק לרצות אחרים והוא מסתובב עם תחושה שאין לו זכות קיום מצד עצמו, ורק אם הוא מתנהג באופן שהסביבה מרצה ממנו יש לו זכות קיום.

כדי לבנות לילד נפש בריאה עם דימוי עצמי חיובי, הוא צריך לקבל אהבה בלתי תלויה. הסיטו הכי גדול של ילד הוא כשאביו אומר לו 'אני אוהב אותך בגלל שאתה מצליח במבחן'. כשהילד שומע שכל האהבה אליו תלויה במשהו מסוים, הוא נכנס ללחץ הישרדותי וחרדה להשיג את הצינון הטוב, ולא בשביל להתקדם עוד בחייו, אלא משום שאחרת הוא מיותר וחסר ערך ואין לו זכות קיום בעולם.

כמובן שצריך לחנך את הילדים ולהעיר להם הערות נדרשות, אבל זה חייב לבא על גבי 'מצע של אהבה בלתי תלויה', כאשר המסר העקבי והברור הוא: 'אני אוהב אותך כמו שאתה, לא בגלל שום פעולה אלא רק מחמת שאתה הבן שלי, ואתה מיוחד ובעל ערך גדול אצלנו בכל מצב'. וכך צריך מחד להראות לו שמאמינים בו שהוא מסוגל, ומאידך גם אם הוא לא יצליח אין זה חסרון באישיותו אלא בהמשך בע"ה הוא יצליח. רק על גבי הבסיס הזה ניתן לשפר ולהגדיל את איכות המעשים של הילד.

המילוי בגיל ההתבגרות באמצעות החברה

בגיל ההתבגרות, הילד מפסיק להיות תלתי מבחינה רגשית רק באביו ואמו, והוא מתחיל לבנות את הדימוי העצמי שלו גם על פי התייחסות של החברה והעולם שסביבו. הוא מתחיל להאמין בעצמו בעיקר לפי מה שמשדרים לו הסובבים אותו. בגיל זה הבחור בודק כל הזמן סביבו: האם אוהבים אותי? האם מעריכים אותי? האם הוא רצוי בין החברים?

אם בשנות הילדות ההורים לא השקיעו מספיק לבנות לו 'דימוי עצמי חיובי', יכול להיווצר מצב שהוא זקוק כל הזמן לקבל אישורים מהחברה, ויצר ההישרדות גורם לו לעשות הכל כדי להיות רצוי בחברה ולהשיג קצת הכרה במציאותו וקיומו.

החברה לפעמים הינה מגרש אכזרי, כי כאשר בחור חסר בטחון מתאמץ להיות מקובל בחברה, זה עצמו גורם לכך שהוא לא מצליח - כי לא אוהבים להתחבר למי שאין לו בטחון עצמי. וכשהוא לא מצליח להשיג מעמד בחברה, הוא מאבד עוד יותר את הבטחון, וכך הגלגל מתמזמר והולך.

בחור שלא ביססו לו את הדימוי העצמי החיובי בגיל הילדות, מגיע לתחרות החברתית במידה מסוימת מרוקן וחסר בטחון, וממילא הוא עלול לפתח תחושה שכולם מזולזים בו ולא אוהבים את קרבתו. עד כדי כך שהוא לא מעז לבטא את דעתו בהתכנסויות חברתיות, וכך גם בלימוד התורה הוא עלול לחשוש לשאול שאלות ולהציע הסברים וחיידושים.

לעומת זאת, מי שהוריו השקיעו בבניית ה'דימוי עצמי' שלו עוד בקטנותו, חיזקו אותו והראו לו כמה הוא אהוב ורצוי ובעל ערך מיוחד, הרי הוא מגיע להתמודדות במגרש החברתי עם כוחות חזקים ביותר: יש לו כבר מספיק אישורים מהעבר שהוא מוצלח וטוב, וכך הוא יכול לעשות מה שנכון ואינו צריך כל הזמן ל'רצות אחרים'.

גוף, מה אתה מעדיף?

הדוגמא הבאה מביעה באופן בהיר וברור את הרעיון הטמון כאן:

לפניך מונחים בקבוקי שתיה במגוון טעמים. לו תשאל את הגוף:

"גוף, מה אתה מעדיף?"

התשובה הספונטנית תהיה: "מתוק!"

ובכל זאת, את כבר לא ילדה קטנה, למדת דבר או שניים על נזקי הסוכר ומגרעותיו. את מחליטה 'להתגבר' על הרצון למתוק ולוגמת רק מים, למרות החשק למתוק.

ובכל זאת, אפשר ששתיית המים תיראה אחרת:

את ניגשת לבקבוק המים העומד מולך, מתבוננת באגלי הקור שעליו, חושבת כמה רגעים עד כמה הגוף שלך בעצם כמה למים צלולים וזכים שהוא כל כך זקוק להם, מנסה לדמיין את "חמיצות הפנים" שמתרחשת בתוכך כאשר במקום מים בריאים את מזרימה לתוך רעלים מכבידים ומזיקים, מנסה לדמיין את הקרב שמתנהל בתוך מערכת העיכול שנאלצת להתמודד עם הרעלים השונים, לסנן הרבה יותר פסולת ולספוג את החומרים הגרועים שאת בעצמך הורמת לתוכה.

כל המחשבות האלו יוצרות בתוךך רַאָצְיָה אמינית לשתייה המתוקה שאולי יש בה ערבות רגעית מהחף עד לזושט, אבל תחושת המלאות המכבידה והמתקנות המוגזמת אינה שווה את ההנאה המינימלית הזו.

מנגד, את מצליחה לייצר בתוך חיבור וחשק למים הצלולים; את בוחרת לשתות אותם בטמפרטורה הנכונה והמתאימה לך, בוחרת בבקבוק שמכיל מים מינרלים בריאים מיוחד ולאט לאט מרגישה שהגוף עצמו תאב להם ונתנה מהם ביותה מידה דוחה את המתוק.

אכן, שוחרי הדיאטה ומעצביה מאמינים שדיאטה מתחילה ונגמרת בתפיסה נכונה שמשפיעה על הרגשת הגוף.

זה מה שקורה לנו בשלבי הבחירה!

שני כוחות יש בנו, שני אישיותות. אישיות של גוף ואישיות של נשמה. הנשמה נוטה לרוחניות והגוף - לחומריות. הדעת נותנת מקום לרוחניות, אבל כדי שהבחירה תשתף גם את החשק, עלינו להביא את הגוף למצב שבו גם הוא יחשוק במה שחושקת הנשמה!

איך עושים את זה?

הדרך ליצירת חשק אמיני לרוחניות נעשית על ידי התניה חיובית.

מהי התניה חיובית?

החוויה שאנו מרגישים אינה תלויה במציאות עצמה אלא באופן שבו אנו חוות אותה.

איך זה עובד?

ערב פסח הוא דוגמא מצוינת:

כאשר הניקיונות נעשים מתוך לחץ, מתח, כעסים, יריבויות, אווירה קשה ואנחה, ההתניה הנוצרת בגוף היא: ערב פסח = סבל.

לעומת זאת, כאשר האווירה חוויתית, יש מוסיקה ברקע, הפסקות אוכל מלאות עניין, אווירה של כף והנאה, שמחה וששון, ההתניה הנוצרת בגוף היא: ערב פסח = הנאה!

כאשר ההתניות חיוביות ומענגות נחוש החמצה של ממש אם וכאשר יבוא אי מי ויאמר: השנה לא מנקים לפסח! הגוף יהיה זה שיגריש את האכזבה והצער. **אנחנו בעצמנו נרגיש את זה.**

זהו חיבור! כך הרגיש דוד המלך וכך גם נרגיש אנו:

"לעשות רצונך חפצתי ותורתך בתוך מעי" (תהילים מ, ט)

זה האתגר וזו התכלית! להפוך את כל מה שאנו חייבים לעשות שיהיו בתחושה שאנו רוצים והפצנים לעשותה. לחבר את העשייה הרוחנית ל'נפש' שהיא אישיות הגוף, כי באופן הזה, בו אנו חפצות בעשייה שלנו, והופך להיות חלק מהאישיות שלנו, זה חלקנו לעולם הבא!

להאזנה לשיעור 073.295.13.81
מספר השיעור: *38376987#

הלימוד והחיזוק מגליון זה
יהיו לרפואת האשה החשובה
מרת אסתר דבורה בת בילה רחל תחי'
בתוך שאר חולי ישראל

חדש!
סדרת שיעורים
בספר נפש החיים
יסודות היהדות בבהירות מיוחדת
מתעדכן מדי שבוע ב'קו להבין' • הקישו: 3 < ספרי מוסר, 10 < נפש החיים

073-2951381

"ותן פליבנו להבין להשכיל לשמוע"
קו השיעורים שע"י "מכון להבין" באמצעות מערכת קול הלשון

להארות, לתרומות והנצחות, ולקבלת הגליון מידי שבוע בדוא"ל - a0732951381@gmail.com